

گزارشی درباره چرایی کم رنگ شدن فعالیت های عکاسی مشهد در سال های اخیر به مناسبت روز جهانی عکاسی

اتحاد، رمز درخشش دوباره هنر عکاسی

- تأثیر رکود و تورم اقتصادی

کیارنگ علایی، عکاس و مدرس دلیل رکود عکاسی خراسان ومشهد در دهه اخیر را در چند پدیده می بیندو بیان می کند: همه گیری کرونا در کنار مسائل اجتماعی و سیاسی که در یک سال گذشته در کشور حاکم بود، به رکود فعالیت های هنری و عکاسی دامن زد. در کنار این دو مورد توزیع متکثر عکس در پلتفرم های مجازی و راحت و رایگان بودن نمایش عکس در این فضا باعث شد گرایش به سمت حضور در جشنواره های عکاسی یا فعالیت های جدی نمایشگاهی کاهش یابد.

این عکاس ادامه می دهد: رکود تورم اقتصادی چهارمین موردی است که بر محدود شدن فعالیت های عکاسی در سال های اخیر تأثیر گذاشته است. برگزاری نمایشگاه و همیشه هزینه بر است و هر فعالیت جدی عکاسی با هزینه های گزافی همراه است، از این رو عکاسان جوان جرئت نمی کنند به سمت این فعالیت ها حرکت کنند. علایی یادآور می شود: از طرف دیگر عکاسی از دستور کار ادارات و نهاد هایی که امکان حمایت از تولیدات این رشته را دارند، خارج شده است. درواقع آن ها به این نتیجه رسیده اند که خیلی روی عکاسی سرمایه گذاری نکنند و فعالیتی را که در دهه های قبل در عکاسی انجام می شد به سایه بردند. او به اختلافات میان عکاسان مشهدی نیز اشاره می کند و می گوید: عکاسی که جایگاه و توانایی علمی دارد از این حواشی و داستان های کود کانه پرهیز می کند، چون این مسائل و اصطکاک ها برای افرادی است که در هنر به جایی نرسیده اند و دیگران را عامل شکست خود می دانند. علایی که باور دارد در سال های اخیر نیز عکاسان خوب و دارای نبوغ در مشهد رشد یافته اند، یادآور می شود: در دهه های گذشته ما با کثرت هنرمند روبه رو نبودیم و ابزار های تولید اثر هنری هم بسیار محدود بود. این محدودیت ها برداشته شده است و مادر دورانی زندگی می کنیم که به نظر من دوران دموکراسی تولید تصویر است. الان ما هنرمندان زیادی داریم که جریانی کلی به نام عکاسی معاصر را تشکیل می دهند؛ از این رو دیگر مثل گذشته شاهد تک درخشش ها نیستیم. او درباره عواملی که می تواند به رف عکود عکاسی مشهد کمک کند، توضیح می دهد: اگر عکاسان بتوانند وحدت بیشتر و فعالیت اجرایی منسجم داشته باشند، رکود برطرف می شود، همچنین سازمان دهی کردن فعالیت ها نیز اهمیت بسیاری دارد. من با شرکت

در جشنواره ها به صورت اختصاصی و فقط برای کسب جایزه مخالفم و شرکت در جشنواره های خارجی نباید به عنوان محور اصلی فعالیت یک عکاس تبدیل شود. این هنرمند خاطرنشان می کند: جشنواره مجلی برای نمایش تک عکس هایی است که در قالب یک مجموعه و پروژه قرار نمی گیرند و بخشی از نگاه کلی عکاس را به جهان پیرومونشان نشان می دهند. تبدیل شدن امر حضور در جشنواره و کسب جایزه به عنوان محور اصلی فعالیت عکاسی بسیار آسیب زننده است. علایی ادامه می دهد: برای درخشش عکاسی باید فعالیت های اردوویی، جلسات مستمر نقد و بررسی عکس و نمایشگاه های فصلی و گروهی برگزار شود. همچنین باید انجام پروژه های بلندمدت، فعالیت پژوهشی، انتشار کتاب و تولید مقاله در حوزه های مختلف عکاسی خراسان مثل عکاسی زیارتی، روند شکل گیری عکاس خانه ها در مشهد و شکل گیری عکاسی مستند اجتماعی در مشهد هم در دستور کار قرار گیرد.

- مهاجرت عکاسان

فرامرز عامل بردبار، عکاس پیشکسوت، درباره دلایل کم رنگ شدن هنر عکاسی در مشهد بیان می کند:

مشکلات معیشتی یکی از چالش های هنر عکاسی در سال های اخیر بوده است، درواقع هزینه های مرتبط با این هنر و چاپ عکس به گونه ای بالا رفته است که فعالیت کردن سودی برای هنرمند ندارد. او ادامه می دهد: موضوع دیگری که به عکاسی مشهد ضربه زده، مهاجرت عکاسان خوب ما به تهران یا خارج از کشور است، عکاسانی هم که در مشهد مانده اند به خاطر برخی دلخوری ها فعالیتی انجام نمی دهند. بردبار که سال گذشته را سال رکود فعالیت های هنری و عکاسی می داند، یادآور می شود: سال گذشته جامعه هنری و عکاسان یا خودشان تصمیم گرفتند که فعالیت هنری انجام ندهند یا برای فاصله گرفتن از هجمه های فضای مجازی، فعالیتشان را به زمان دیگری موکول کردند. البته این رویه تقریبا تمام و فعالیت ها آغاز شده است. البته هنوز رونق سال های گذشته را ندارد. او با اشاره به محدود کردن فعالیت های خود در یک سال اخیر خاطرنشان می کند: جامعه هنری به ابزاری برای مسئولان تبدیل شده

که هر زمان به آن نیاز دارند به سراغش می آیند. این نگاه ابزاری باید کنار گذاشته و دلخوری ها برطرف شود. این هنرمند ادامه می دهد: هنرمند زمانی می تواند فعالیت کند که حالش خوب باشد. این حال خوب را مسئولان با تدبیر و اندیشه خود و حمایت دلجویی از هنرمندان می توانند ایجاد کنند. بردبار درباره اختلافاتی که میان عکاسان مشهدی نیز وجود دارد می گوید: اختلاف همیشه هست و نمی توان آن را از بین برد، ولی می توانیم این اختلاف ها را برای مثال با بهره گیری از نظرات

عکاس، تونیسی است

شکیبای افخمی راد

گزارش ویژه
عکاسی را می توان یکی از قدرتمندترین انواع هنر در دنیا امروز دانست؛ هنری که قابلیت بازتاب اتفاقات و تحولات را در سطح وسیعی دارد. داستان بازگو می کند، مسائل مهم را نشان می دهد، احساسات را برمی انگیزد، الهام بخش است. به سرعت با مخاطبش ارتباط برقرار می کند و در زندگی روزمره تأثیر می گذارد. فعالیت های هنر عکاسی در دهه ۸۰ و اوایل دهه ۹۰ در مشهد پررنگ بود و ما شاهد اتفاقات ویژه ای از سوی عکاسان شهرمان بودیم. اما این فعالیت ها در سال های اخیر بسیار کم رنگ شده است، به طوری که فقط گاهی اخباری از فعالیت های پراکنده ای به گوش می رسد. ما به مناسبت روز جهانی عکاسی به سراغ سه هنرمند عکاس شناخته شده شهرمان رفته ایم و با آن ها درباره دلایل رکود و رخوت فعالیت های عکاسی در سال های اخیر در مشهد گفت و گو کرده ایم.

پیشکسوتان عکاسی به حداقل برسانیم. او یادآور می شود: الان عکاسان پیشکسوت ما و افراد باسواد کنار کشیده اند و عده ای وارد گود شده اند که بقیه آن ها را قبول ندارند؛ کسانی که به دنبال موقعیت خودشان هستند نه ایجاد همدلی، همین موضوع نیز اختلافات و فاصله ها را میان عکاسان بیشتر کرده است. این هنرمند با اشاره به مشکلات انجمن عکاسان خراسان رضوی خاطرنشان می کند: مشکلات انجمن عکاسی آن قدر زیاد بود که اعضای تیشه به ریشه خود زدند و با یکدیگر دچار اختلاف شدند، به طوری که

حدود یک سال می شود که در انجمن عکاسی بسته شده است. بردبار که باور دارد یک انجمن عکاسی قوی می تواند به خارج شدن این هنر از رکود کمک کند، ادامه می دهد: انجمن قوی زمانی شکل می گیرد که سکان دارش را فعالان این عرصه قبول داشته باشند. در این صورت از او و انجمن با حضور و فعالیت هایشان حمایت می کنند.

- تعطیل شدن انجمن عکاسی

امین ابراهیمی، دیگر عکاس مشهدی، نیز دلیل رکود این هنر در مشهد را تعطیل شدن انجمن عکاسی می داند و بیان می کند: انجمن عکاسان خراسان حدود چند سالی می شود که فعالیتی ندارد و وزارت ارشاد هم بودجه ای را که هر سال به انجمن اختصاص می داده است، نمی دهد؛ چون کسی نیست تا از آن استفاده کند. از طرف دیگر انجمن عکاسان ایران هم کار مؤثری نمی کند و همه فعالیتش در طول سال به برگزاری یک رویداد ده روزه آن هم با حضور

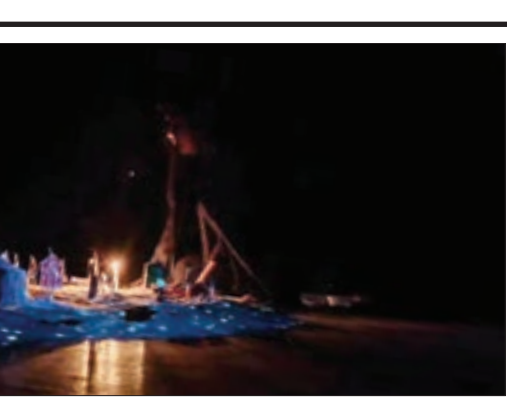
تعدادی محدود خلاصه می شود.

این هنرمند با اشاره به اختلافات میان عکاسان خراسانی که از شکل گیری یک انجمن منسجم جلوگیری کرده است، یادآور می شود: وقتی که عده ای از این اختلاف ها سود و از غبارآلود کردن فضا منفعت مادی و معنوی می برند، زلال و شفاف کردن شرایط کمی سخت می شود. او تأکید می کند: در هر جامعه هنری عده ای هستند که می گویند انجمنشان کار مؤثری نمی کند اما انجمن عکاسان خراسان به طور کامل منحل شده است، اتفاقی که یک شکست بزرگ برای کل استان محسوب می شود. به گفته ابراهیمی اگر انجمن عکاسان در خراسان فعال بود، می توانست به هنرچوهای مختلف خراسان بفرستد تا به هنرچویان به صورت اصولی آموزش دهند که از مسیرهای غلط وارد این رشته نشوند. او یادآور می شود: عکاسانی که در سال های اخیر فعالیتشان را آغاز کرده اند به بیراهه رفته اند، یعنی ناخودآگاه جذب گروه هایی شده اند که یا حرفه ای نیستند یا نمی توانند کاری برای هنرچوهایشان انجام دهند. این اتفاق باعث شده است یک آسیب جدی به عکاسی شهرمان وارد شود. این هنرمند ادامه می دهد: تعداد نمایشگاه هایی که الان برگزار می شود، بسیار کم است و همان تعداد کم نیز به طور معمول بی کیفیت هستند. در این شرایط عکاسان جوان هم احساس می کنند عکاسی به همان شکلی است که روی دیوارهای نمایشگاه می بینند. ابراهیمی حضور در کلاس های آموزشی را برای رشد یک عکاس کافی نمی داند و خاطرنشان می کند: همه نکات عکاسی را نمی توان در بیست جلسه آموزش داد و هنرجو باید بعد از گذراندن دوره کارآموزی در رویدادها، نمایشگاه و اردوهای عکاسی شرکت کند و یک بار برنامه مشخص و مدون عکاسی داشته باشد و پروژه برایش تعریف کند.

او تأکید می کند: حتی اگر هنرجو بهترین دوره آموزشی را هم گذرانده باشد، نباید رها شود؛ چون از مسیرش منحرف می شود و گمان می کند عکاسی آن چیزی است که در اینستاگرام و فضای مجازی می بیند. در این شرایط است که اهمیت وجود یک انجمن و کانون عکاسی هم مشخص می شود. ابراهیمی با اشاره به خاموش شدن چراغ عکاسی مشهد در سال های اخیر می گوید: ما الان محل و نهادی نداریم که

حدود یک سال می شود که در انجمن عکاسی بسته شده است. بردبار که باور دارد یک انجمن عکاسی قوی می تواند به خارج شدن این هنر از رکود کمک کند، ادامه می دهد: انجمن قوی زمانی شکل می گیرد که سکان دارش را فعالان این عرصه قبول داشته باشند. در این صورت از او و انجمن با حضور و فعالیت هایشان حمایت می کنند.

امین ابراهیمی، دیگر عکاس مشهدی، نیز دلیل رکود این هنر در مشهد را تعطیل شدن انجمن عکاسی می داند و بیان می کند: انجمن عکاسان خراسان حدود چند سالی می شود که فعالیتی ندارد و وزارت ارشاد هم بودجه ای را که هر سال به انجمن اختصاص می داده است، نمی دهد؛ چون کسی نیست تا از آن استفاده کند. از طرف دیگر انجمن عکاسان ایران هم کار مؤثری نمی کند و همه فعالیتش در طول سال به برگزاری یک رویداد ده روزه آن هم با حضور

«دایره» و گروه اجرا این کار ممکن می شود. موسیقی نیز به درستی خود را از زمینه های تکراری و نخ نما جدا کرده و با تصویر و تصور اجرا پیش می رود. بی تردید «دایره» یک آغاز بود و دارای کمبود. اما آغاز شجاعانه ای بود.

«دایره» می توانست بر افزایش تعداد تسهیلگران فکر کند. برای تعمیق ارتباط با مشاهده گران و نوع مشارکت آنان در فرایند اجرا تأمل بیشتر داشته باشد و می توانست برای پیشروی اجرا، طراحی های بدیع تری به کار گیرد و جلوه های صوتی مناسب تری تولید کند، منظور از جلوه های صوتی کشاکش شمشیرها و سم اسبان و فریاد سربازان است. نمایش می توانست در ضرب آهنگ اجرا بازآندیشی کند و جنبه های انتخابی حضور و پیشروی تماشاگر را افزایش دهد تا به محصولی دیدنی تر تبدیل شود.

«دایره» هنوز از رویه رویی مستقیم با تماشاگر هراس دارد و تسهیلگر اجرا هنوز با تردید و لکت بدنی سراغ مشاهده گران می رود. با این همه اما «دایره» موفق است، زیرا تلاش می کند از آنچه در قالب محتوا و مضمون اشباع شده است، فرمی نو در اندازد و به ما تجربه ای جدید از دیدن، شنیدن و احساس کردن ارزانی دارد.

چارسوق هنر

تجلیل بازیکر «عشق کوفی» از قهرمان شاهچراغ (ع)

مراسم اکران مردمی سریال «عشق کوفی» با حضور چندی از عوامل و هنرمندان سرشناس برگزار شد اما این اکران، بیش از آنکه اکران «عشق کوفی» باشد، اکران عشق یک سلبریتی جوان به مردم و خادمان مردم بود.

حسین سلیمانی، بازیگر جوان سینما و تلویزیون،

در حاشیه این مراسم، هنگام تجلیل از قهرمان شاهچراغ (ع) گفت: «یک قهرمان اینجاست که من خیلی او را دوست دارم. مطمئنا اگر بدانید او کیست، فارغ از فضای سیاسی و مذهبی و... دوستش خواهید داشت. او آدمی است که جان خیلی ها را نجات داده است که اگر نمی داد، امروز در عزایی عجیب و غریب نشسته بودیم. یک قهرمان بزرگ که من میز دار و نه صندلی، بلکه می گوید من جارو کش حرم شاهچراغ هستم.» سلیمانی سپس از فرزند بادیا دعوت کرد روی صحنه بیاید و از حضار خواست به احترام این قهرمان بزرگ بایستند. این اقدام این هنرمند در فضای مجازی نیز بسیار مورد توجه قرار گرفت و افراد بسیاری اعم از دیگر هنرمندان و همچنین عامه مردم تحسینش کردند.

پخش «خائن کشی» در شبکه نمایش خانگی

مینی سریال «خائن کشی» به کارگردانی و نویسندگی مسعود کیمیایی از جمعه، ۳ شهریور، ساعت ۹ صبح به صورت اختصاصی در شبکه نمایش خانگی پخش خواهد شد. مسعود کیمیایی در آخرین ساخته خود، اتفاقی سیاسی تاریخی را محوریت اصلی روایتش قرار

داده است، در خط داستانی به عشق و رفاقت می پردازد و گذری به ماجرای ملی شدن صنعت نفت و اتفاقات مربوط به دکتر مصدق دارد. داستان فیلم درباره گروهی است که می خواهند از بانک ملی سرقت کنند و این پول را برای قرضه ملی دکتر مصدق می خواهند. سهران مدیری، امیر آقایی، پولا کیمیایی، پانته آبهرام، سارا بهرامی، مهرداد خنایی، نرگس محمدی، حمیدرضا آذرنگ، فرهاد آئیش، اندیشه فولادوند، رضا بدانی و الهام حمیدی در «خائن کشی» به ایفای نقش پرداخته اند.

فیلم تازه شهاب حسینی پروانه نمایش گرفت

شورای صدور پروانه نمایش آثار غیرسینمایی با نمایش سه عنوان فیلم بلند داستانی و ۲۱ عنوان فیلم مستند و ۲۱ عنوان فیلم کوتاه داستانی موافقت کرد. به گزارش تسنیم، شورای پروانه نمایش فیلم های غیرسینمایی در جلسه اخیر خود با صدور

پروانه نمایش سه فیلم داستانی بلند با نام های «دورگردان» به تهیه کنندگی سید شهاب الدین حسینی و کارگردانی عارفه عنایتی، «انتخاب» به کارگردانی امید نیک نام، «مرجان» به کارگردانی میلاد بنی طباموافت کرد. همچنین ۱۰ اثر مستند با عنوان های «آخرین قرار» به کارگردانی سعید روحی چاری، «پوددیک» به کارگردانی عرفان احتشامی، «غوغای ستارگان» به کارگردانی علیرضا خالق وردی، «خبن بس» به کارگردانی رضا دانش پژوه، «کیمیاگر» به کارگردانی صادق نبی زاده، «گنجینه ملی» به کارگردانی کبری غمروی، مستند «مستستان گرم» به کارگردانی سید پیرماداشی، «پیشینه قهوه خانه ها» به کارگردانی مهدی حدادی، «از نسل آفتاب» به کارگردانی مجتبی کاظمی مطلق و «دست های سایبان» به کارگردانی امید فرمانی، پروانه نمایش آثار غیرسینمایی سازمان سینمایی را اخذ کردند.

«ماجرأ» روی آنتن می رود

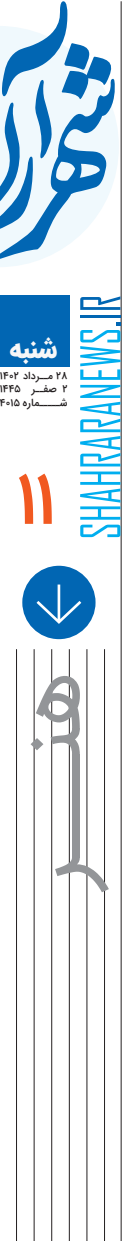

رادیو صبا به مناسبت سالروز کودتای ۲۸ مرداد برنامه مستند، «ماجرأ» را در جست وجوی این سؤال که «اوپاش از سیاست وارد سینما شده اند یا برعکس؟» راهی آنتن می کند. به گزارش مهر، «ماجرأ» عنوان یکی از برنامه های رادیو صباست که در قالب مستند گزارشی به بررسی دلایل شهرت افراد و ماجراهای معروف می پردازد. این برنامه با شعار در جست وجوی حقیقت به بررسی رویدادهای تاریخی بانگهای تازه می پردازد. مستند «ماجرأ» امروز، شنبه، ساعت ۱۳ به تهیه کنندگی انسیه شمس اللهی و گزارشگری آتنا سادات محمدپناه راهی آنتن می شود.

درخشش هنرمندان خراسانی در جشنواره ملی هنر های تجسمی

سی امین جشنواره ملی هنرهای تجسمی جوانان با دوازده برگزیده از خراسان در رده سنی ۱۵ تا ۲۴ سال در سنجند برگزار می شود، جواد روشندل، معاون امور هنری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی، با اشاره به برگزاری جشنواره هنرهای تجسمی ایران در سنجند گفت: در دآوری های انجام شده در رشته های طراحی، گرافیک، نقاشی، مجسمه سازی، کاریکاتور، عکاسی و خوش نویسی، دوازده برگزیده جشنواره از شهرهای کاشمر و مشهد هستند.

رخداد عاشورا برای ایرانیان فراتر از تاریخ و گذشته است. عاشورا با ناخودآگاه قومیت و ملیت ما عجین شده است. عاشورا برای خود سنت، هویت و زیبایی شناسی دارد. سال هاست که روایت کلاسیک و خطی عاشورا در حوزه تئاتر و سینما شکست خورده است؛ روایتی که دهه ۶۰ در تئاتر کار خود را آغاز کرد و اندک اندک به تلویزیون نیز پا گذاشت. این روایت همان تعزیه های کلاسیک بود که فرمزدایی و نظم زدایی شده بود، فرمی که از قضا نقطه قوت تعزیه و هنر قدسی بود. در این روایت دهه شصتی آب می رفت و ما با داستانی سطحی و خالی از تاب و تب های دراماتیک، زبانی بی معنا و بی هویت و به ظاهر آرکانیک اما هنر درازدوی و قناس روبه رو بودیم. از همه بدتر طراحی لباس بود و البته هست؛ پوششی که معلوم نبود از کجا اقتباس شده و چه ربطی به قرون اولیه تاریخ اسلام در شبه جزیره دارد. یک خروار لباس و پارچه تن بازیگر می کردند و یک طومار بر سرش آویزان می کردند و جالب این بود که همه نیز یک شکل بودند. کلیشه های عذاب آور. چرا؟ چون کسی به عاشورا به مثابه منبع زیبایی شناسی و فرم هنری نگاه نمی کرد. صرفا روایت خشک و رسمی بود و رفع تکلیف و فقدان خلق و خلاقیت. از قضا

عاشورا به مثابه فرم

نگاهی به تئاتر «دایره» به کارگردانی رضا عرفانی

نمونه های ماندگار هنر وابسته به عاشورا آثاری هستند که تلاش کرده اند فرم را متحول کنند، مانند فیلم نامه «روز واقعه» از بهرام بیضایی یا تئاتر «اسب ها» از محمد رحمانیان و... آثاری که در جست وجوی خلق فرمی جدید حرکت کردند و همین نیز از ماندگاری آنان شد. اجرای «دایره» از رضا عرفانیان نیز با هدف خلق فرم و استخراج بازگفتی شکل محوره آن در خداد

عاشورا طراحی شده است. نمایش فاقد کلام است. فاقد دیالوگ و فاقد بازیگر به معنای رایج آن. «دایره» با تلفیق چندین گونه از هنرهای جدید همچون چیدمان (Installation Art) هنر دیجیتال (Digital art) هنر زمینی (land Art) و البته هنر اجرا (performance Art) تلاش کرده است روایتی از واقعه عاشورا به دست ندهد. به، غلط، اما لایبی نیست، تلاش کرده روایتی به دست ندهد. بلکه «دایره» تلاش می کند با خلق لحظاتی از تعامل میان تسهیلگر/اجراگر (facilitator/performer) یا اجرا و تماشاگران نمایش، تماشاگران را تبدیل به خالقان روایت عاشورا کند و این همان نکته جذاب اجراست. «دایره» دو امر مهم را به انجام می رساند، اول آنکه نوع رویه رویی و مشاهده تماشاگر را متحول می کند، کاری

سید محمد حاج حسینی

مستند تئاتر و اسناد دانشگاه